

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2015

CROATIAN

HIGHER LEVEL

**Wednesday, 17 June
09:30 - 12:30**

Pažljivo pročitajte cijeli tekst i odgovorite na pitanja iz svih triju dijelova. Na pitanja odgovorite svojim riječima, a odgovori neka se temelje na tekstu. Svi odgovori moraju biti na hrvatskome jeziku.

I. dio

[30 bodova]

Tena Štivičić hrvatska je dramaturginja (Zagreb, 1977.). Diplomirala je dramaturgiju na zagrebačkoj Akademiji dramske umjetnosti, a 2004. magistrirala je na londonskom Goldsmiths Collegeu. Od tada živi i radi u Londonu. Stvara na hrvatskome i engleskome jeziku, a neke od njezinih najuspješnijih drama su „Nemreš pobjeć od nedjelje“, „Dvije“, „Fragile!“, „Invisible“ i „3 zime“. Od 2003. piše kolumnu za hrvatski časopis *Zaposlena*. Kolumne su objavljene u dvjema zbirkama: „Odbrojavanje“ (2007.) i „Vrag ne spava“ (2010.).

VOĐA IZ ŠKOLSKOG ZAHODA

1. Neki sam dan jednom malom prijatelju, sinu moga prijatelja u Londonu, pokazivala neke svoje fotografije iz djetinjstva. Čudio se, na primjer, što u mom razredu nije bilo nijednog djeteta druge rase. Svašta mu je još bilo čudno, način na koji smo bili odjeveni, primjerice, a nikako nije mogao vjerovati da smo imali predmet koji se zvao „ONO i DSZ“ (punog naziva Općenarodna obrana i društvena samozaštita) u sklopu kojega smo jednom učili kako se sastavlja prava pravcata puška.
2. Kad ovih dana gledam djecu svojih prijatelja kako prohodavaju, progovaraju, kreću u školu i formiraju se u novim uvjetima i novom vremenu, vraćam se sve češće razmišljanjima o svome djetinjstvu, o sebi i svojim prijateljima kad smo bili mali, o događajima koji su nas oblikovali, okolnostima u kojima smo odrastali i pokušavam detektirati trenutke u kojima sam postajala svjesna svijeta i njegovih **kompleksnih** mehanizama.
3. Prvi trenuci nepravde nešto su što, čini mi se, ostaje s nama dugo. Tko se nađe na kojoj strani u zadanoj situaciji i kako se prema njoj odredi, vrlo rano pokazuje neke temeljne smjernice karaktera. Gledajući fotografije iz škole, sjetila sam se događaja koji je dugo spavao **pohranjen**, a zapravo ga se sjećam nevjerojatno živo.
4. Bilo je to u šestom ili, najkasnije, sedmom razredu. Zgoda koju vam želim prepričati odnosila se na pisanje testa iz latinskog, čemu smo se mi, načelno, stalno i, naravno, neuspješno, protivili. Nitko nikad nije želio test iz latinskoga, a rijetki su i prezreni bili oni koji su se dobro pripremili. No u ovom se slučaju dogodilo još nešto. Test je neplanirano pomaknut i ispostavilo se da ćemo ga pisati dan ranije, i to sedmi sat. Danas bi se vjerojatno u školu moglo dovesti nekog vještaka koji bi utvrdio omjere koncentracije, energije, iscrpljenosti itd., i ponudio roditeljima da tuže školu i profesoricu za okrutnost ili nešto slično. U stara dobra vremena, kasnih osamdesetih, ta mogućnost nije postojala.
5. Pa smo se mi, razred, interno, dogovorili da ćemo markirati, odnosno da ćemo učiniti ono što se u rječnicima opisuje kao „namjerno neopravdano izostati s nastave“. Markiranje, naravno, nije bila osobito šokantna metoda, ali u tim je godinama bila još mnogo manje sofisticirana nego u srednjoj školi. No, masovno razredno markiranje

ipak se vrlo rijetko događalo. To je bio velik, hrabar i prilično uzbudljiv potez s nepoznatim posljedicama. **Jedinice nam ne ginu**, a kakvi će još disciplinski postupci slijediti, nismo mogli znati. Ali nije bilo vremena da se o tome raspravlja, adrenalin se brzo proširio razredom i preplavila nas je smjesa straha, uzbuđenja i **pravedničkog zanosa**. Operacija je započela.

6. Za vrijeme zadnjeg odmora, prije sedmog sata, sve cure, nas recimo osamnaest, šmugnule smo sporednim hodnikom do stražnjeg izlaza i pobjegle – kući, u park Šubić ili u slastičarnicu Jakšić.
7. Svi dečki iz našeg razreda, za vrijeme tog istog odmora, sakrili su se u muški wc. Kad su cure otišle, oni su se mirno vratili u razred, sjeli u klupe i dočekali profesoricu, glumeći zbunjenost prazninom u razredu.
8. Možda sad zaključujete da je ovo priča o spolovima. Za moje formativno iskustvo doista je peh da se radilo o svim muškim vršnjacima u mom životu, uključujući onoga u kojeg sam bila zaljubljena i onoga koji je bio zaljubljen u mene. Svejedno, mislim da u ovoj priči spol nije presudan. Radilo se vjerojatno o jednoj osobi, a mogla je biti i ženska, koja je posijala sjeme razdora. Jedna je osoba već s tih nježnih dvanaest godina shvaćala sistem – kako postići cilj, ne pisati test, a pritom ne snositi posljedice, niti se zamjeriti onima na vlasti. Već u toj mladoj dobi poneko ima razvijen taj gen – za diplomaciju i manipulaciju, za brzu sposobnost vaganja kolektivne pravde naspram pojedinačnoj dobiti i za njušenje omjera snage i moći.
9. Što je točno bilo poslije, to sam, zamislite, zaboravila. Nitko nije bio izbačen iz škole niti disciplinski gonjen. Test smo, po svoj prilici, pisali svi, neki drugi dan.
10. Dečki nisu kolektivno izvedeni pred stup srama, a ni mi cure, vjerojatno zbog kompleksnih društveno-povijesnih kodova, nismo zauvijek prekrizile **dvolične** kolege i uskoro se sve zaboravilo.
11. A ja nikad nisam saznala tko je poveo reakcionarnu akciju i je li taj moj školski kolega danas sudac, direktor banke ili ministar. Ili mu je možda to u školskom zahodu ipak bio najsajjniji trenutak u karijeri.

(prilagođeno prema Tena Štivičić „Zahodski lider“, zbirka „Vrag ne spava“, Profil, Zagreb, 2010.)

1. Objasnite svojim riječima sljedeće pojmove: [5 bodova]
 - a) kompleksnih (2)
 - b) pohranjen (3)
 - c) dvolične (10)
 - d) „Jedinice nam ne ginu“ (5)
 - e) „pravednički zanos“ (5)

2. Opišite, na temelju teksta, zašto su učenici odlučili kolektivno markirati s nastave?

[5 bodova]

3. Jesu li svi učenici ispoštovali zajedničku odluku? Opišite, na temelju teksta, što se dogodilo?

[5 bodova]

4. U drugom odlomku autorica navodi sljedeće: „vraćam se sve češće razmišljanjima o svome djetinjstvu, o sebi i svojim prijateljima kad smo bili mali...“ Zašto autorica to radi, što pokušava naučiti o životu radeći to?

[5 bodova]

5. Autorica kaže kako ovo nije priča o spolovima. Pojasnite, na temelju teksta, o čemu je zapravo ova priča?

[5 bodova]

6. Nakon što ste pročitali cijeli tekst, opišite koje su to glavne kvalitete koje mora posjedovati jedan vođa, po čemu se on ili ona razlikuju od drugih!

[5 bodova]

II. dio

[30 bodova]

„Prvi trenuci nepravde nešto su što, čini mi se, ostaje s nama dugo.“ Komentirajte, vlastitim triječima, ovu rečenicu.

(minimalno 100 riječi).

III. dio

[40 bodova]

Napišite esej (minimalno 300 riječi) o jednoj od sljedećih tema:

1. „Vođe ne nastaju, oni se rađaju.”

2. „Najbogatiji je onaj koji je zadovoljan i s malim stvarima.” (*Sokrat*)